

Юрій КЕРНАСЮК,
канд. екон. наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет,
ІСГС НААН, Україна
(<https://orcid.org/0000-0001-8957-3769>)

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ ЕКОСИСТЕМ НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Інноваційний розвиток підприємств в останні роки в контексті формування цифрових екосистем на базі штучного інтелекту стає ключовим фактором їх конкурентоспроможності. У сучасному світі технології розвиваються досить стрімко, і компаніям доводиться адаптуватися до нових умов швидше, ніж ці технології потрапляють на ринок. Крім того, штучний інтелект відкриває нові горизонти для автоматизації процесів та підвищення ефективності бізнесу.

На шляху до ери цифрових технологій багато компаній нині стикаються з новими викликами та можливостями. Сучасні інноваційні екосистеми повинні забезпечувати гнучкість, швидкість реагування на зміни ринку та здатність до оперативного впровадження нових технологій. Важливим аспектом є також створення сприятливих умов для розвитку стартапів, підтримка інноваційних ініціатив і адаптація до нових форм бізнес-взаємодії. Варто зазначити, що цифрова економіка, з її стрімкими змінами та новими можливостями, відкриває перед підприємствами нові горизонти для впровадження інновацій, оптимізації бізнес-процесів і створення нових цінностей та ланцюгів вартості. Формування інноваційної екосистеми в умовах цифрової економіки передбачає, в першу чергу, інтеграцію технологічних, організаційних і соціальних інновацій, які здатні трансформувати традиційні бізнес-моделі та створювати нові підходи до управління і розвитку підприємств [1]. Швидкий прогрес у сфері цифровізації суспільства ставить також нові виклики, пов'язані з основними чинниками економічного розвитку. Поняття «цифрові екосистеми» охоплює цифрові інструменти, які сприяють трансформаційним процесам, завдяки яким підприємства переходять від продуктово-орієнтованої моделі до бізнес-моделі, що базується на цифровізації. Розвиток цифрових екосистем, а в деяких випадках їх інтеграція, змінює характер конкуренції на ринках. Це є важливим аспектом, оскільки інші підприємства, які не мають подібних цифрових екосистем, повинні враховувати цей факт та оперативним чином реагувати на їх виникнення та еволюцію [2]. В контексті

глобального переходу до цифровізації, підприємства стикаються з необхідністю інтегрувати сучасні технології для підтримки конкурентоспроможності та ефективності. Важливими елементами цифрової трансформації є Інтернет речей (IoT) та штучний інтелект (AI), які обіцяють радикально змінити спосіб ведення бізнесу. Проте, попри значний потенціал, інтеграція цих технологій відбувається неоднорідно, і багато підприємств залишаються не готові до ефективного їх використання. Виникає проблема не лише технічної імплементації, а й адаптації бізнес-моделей та оптимізації бізнес-процесів [3]. З огляду на вищезначене, розвиток та впровадження сучасних інноваційно-технологічних кластерів, технологій та штучного інтелекту в діяльність виробничих соціально-економічних систем і бізнес-структур дозволить створити віральний синергетичний ефект як між різними секторами економіки, так і управлінськими інституціями [4].

Інноваційні цифрові екосистеми дозволяють поєднувати різні технології та ресурси, створюючи синергетичний ефект. Впровадження ШІ в бізнес-процеси сприяє більш точному аналізу даних і прогнозуванню поведінки споживачів. Це, в свою чергу, дозволяє компаніям приймати більш обґрунтовані рішення. Інноваційні рішення на основі штучного інтелекту допомагають оптимізувати ланцюжки поставок і покращити клієнтський досвід. Важливо відзначити, що успішна інтеграція цих технологій вимагає зміни корпоративної культури та підходів до управління бізнесом.

В умовах жорсткої конкуренції бізнес має бути готовим до постійних змін та адаптації. Штучний інтелект також допомагає в розробці нових продуктів і послуг, що відповідають вимогам ринку. Важливо враховувати етичні аспекти використання ШІ, щоб уникнути негативних наслідків. Інноваційний розвиток вимагає стратегічного підходу і довгострокового планування. Компанії, які успішно інтегрують штучний інтелект у свої бізнес-моделі, отримують значні переваги на ринку та в різних екосистемах.

Цифрові екосистеми створюють платформи для взаємодії між різними суб'єктами, включаючи стартапи, великі корпорації та академічні установи. Така співпраця сприяє обміну ідеями та ресурсами, що прискорює процес інноваційного розвитку. Важливо, щоб компанії не лише впроваджували нові технології, а й брали активну участь у формуванні екосистеми, в якій вони працюють. Це вимагає від них гнучкості та готовності до змін, а також здатності швидко навчатися, формувати соціальні комунікації нового типу.

Крім того, використання штучного інтелекту в бізнесі вимагає перегляду підходів до управління. Керівники мають бути готові до того,

що традиційні методи управління можуть виявитися досить неефективними в нинішніх умовах цифрової трансформації. Соціальні комунікації слід вибудовувати з урахуванням важливості формування критичного мислення та креативних навичок у співробітників. Це потрібно для того, щоб вони могли адаптуватися до нових викликів та продукувати інноваційні підходи та рішення.

Інноваційний розвиток також пов'язаний з необхідністю врахування потреб клієнтів. На нинішньому етапі персоналізація послуг і товарів стає важливим аспектом конкурентоспроможності. Штучний інтелект дозволяє аналізувати вподобання клієнтів і пропонувати їм саме те, що вони шукають. Це не тільки підвищує рівень задоволеності, а й сприяє формуванню лояльності до бренду.

Однак впровадження штучного інтелекту та цифрових технологій не обходиться без ризиків. Підприємства повинні бути готові до питань безпеки даних та етичних дилем, пов'язаних із використанням штучного інтелекту. Прозорість у використанні технологій та дотримання законодавчих норм стають важливими аспектами довіри клієнтів. Важливим елементом інноваційного розвитку є створення культури експериментування. Вітчизняний бізнес має не лише впроваджувати інновації, а й заохочувати співробітників тестувати нові ідеї та підходи, навіть якщо не всі з них успішні. Помилки та невдачі слід розглядати як можливості для навчання та зростання.

Соціальні мережі, збагачені штучним інтелектом, стають потужними інструментами для формування громадської думки та створення спільнот. Підприємці можуть використовувати штучний інтелект для моніторингу дискусій і тенденцій, що дозволяє їм адаптувати свої стратегії в режимі реального часу. Взаємодія з клієнтами через соціальні платформи стає більш персоналізованою, що підвищує рівень залученості та лояльності.

Штучний інтелект також сприяє створенню нових форм контенту, який може бути адаптований до інтересів різних цільових аудиторій. Це дозволяє компаніям не тільки привертати увагу, а й утримувати її, створюючи унікальний користувацький досвід. Важливо відзначити, що такі технології, як чат-боти, стають невід'ємною частиною клієнтського сервісу, забезпечуючи цілодобову підтримку і миттєве реагування на запити.

Важливим аспектом є те, що штучний інтелект може допомогти у виявленні нових можливостей для бізнесу. Аналіз великих даних дозволяє підприємцям знаходити ніші на ринку, які раніше могли залишатися непоміченими. Це створює умови для інноваційного розвитку та появи нових продуктів і послуг, що відповідають поточним

потребам. Однак зі зростанням впливу штучного інтелекту на соціальні комунікації виникають нові виклики. Компанії повинні бути готові до етичних питань та питань конфіденційності, пов'язаних з використанням даних користувачів. Прозорість у використанні ШІ стає важливим фактором довіри з боку клієнтів та партнерів.

За допомогою штучного інтелекту компанії також можуть покращити свої внутрішні комунікації, що сприяє підвищенню продуктивності та ефективності команд. Штучний інтелект може аналізувати взаємодію між співробітниками та пропонувати рекомендації щодо покращення співпраці.

З точки зору стратегічного планування, підприємства повинні враховувати не тільки поточні тенденції, а й прогнозувати майбутні зміни на ринку. Це вимагає від них глибокого аналізу зовнішнього середовища і готовності до адаптації. Також важливо розвивати партнерські відносини з іншими гравцями на ринку, щоб спільно розробляти інноваційні рішення. Зрештою, успішні інновації в цифрових екосистемах на основі штучного інтелекту залежать від здатності компаній постійно навчатися та адаптуватися. Ті, хто вміє ефективно інтегрувати нові технології та підходи, матимуть значні переваги в майбутньому. Інновації стають не просто бажаними, а необхідними для виживання і процвітання в швидко мінливому світі.

Список використаних джерел

1. Кириленко С. В. Формування інноваційної екосистеми підприємництва в умовах цифрової економіки. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2024. № 4 (284). С. 36-42. DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2024-284-4-36-42>.

2. Седіков Д. В. Функціонування і розвиток цифрових екосистем: фактори успіху. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1(48). С. 112–118. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-15>.

3. Данкевич В. Є., Данкевич А. Є. Інтернет речей та штучний інтелект як ключові елементи інноваційного розвитку підприємств в епоху цифрових викликів. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. 7(277). С. 165–173. DOI: [10.32752/1993-6788-2024-1-277-165-173](https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-277-165-173)

4. Бабічев А. В., Негляд А. В., Самородов Б. В. Сучасні технології та штучний інтелект як чинники модернізації інноваційного розвитку бізнес структур. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 4. С. 260-268. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-39>